

Az ÁVH nyilasa és az UDB

2015 május 13. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A huszadik század folyamán a magyarok kétszer is harcoltak a szerbek ellen.

S mintha a tragikus és véres küzdelmekb?l nem lett volna elég, a Szovjetunió h?séges szövetségese, a Magyar Népköztársaság, Rákosi Mátyás vezetésével kis híján újra háborúba keveredett Tito Jugoszláviájával. Bár a

renegát kommunistákkal való „leszámolás” szerencsére elmaradt, a feszültség az ötvenes évek elején nagyon er?s volt. Valóságos „titkos háború” zajlott, mindkét részr?l diverzánsakciókat, emberrablásokat hajtottak végre.

A két néphadsereg ugyan nem ütközött meg, de az Államvédelmi Hatóság, a rettegett ÁVH, és a nem kevésbé könyörtelen jugoszláv hírszerzés és titkosszolgálat, az UDB (Uprava Darzavne Bezbednost, Állambiztonsági Igazgatóság) késhegyre men? küzdelmet vívott a közös határ térségében.

Az ÁVH, „a párt ökle” hivatalosan 1949 december végén alakult meg. El?dei, a Belügyminisztérium szervezeti egységeként m?köd? Politikai Rendészeti Osztály (PRO, 1945–1946), majd az Államvédelmi Osztály (ÁVO, 1946–1948) közrem?ködtek a háborús és népellenes b?nösök elfogásában, illetve kihallgatásában. A kommunista párt közvetlen irányítása alatt álló er?szakszervezetben, mint ez köztudott, sok zsidó származású tiszt és munkatárs m?ködött. Mindenható vezet?je, az Eisenberger Béni néven született Péter Gábor Budapesten élte át az ostromot, közelr?l látta a nyilas terrort. Ehhez képest legalább is meglep?, hogy az ÁVH 1952-ben épp egy tömeggyilkosban, a budai nyilasok egyik vezet?jének személyében találta meg az „ügynökjelöltet”, akit Jugoszláviába dobott át, és akit?l jelentéseket várt.

A figyelemre méltó történetre a Városmajor környékén (a Maros utcai és a Városmajor utcai zsidó kórházban, valamint az Alma utcai szeretetotthonban) végrehajtott vérengzések kutatása, a „nyilas pap”, Kun András volt minorita szerzetes pályájának rekonstruálása során figyeltem fel. Az ÁVH „Szlavko” néven nyilvántartott ügynöke Megadja Ferenc volt, aki hét évi bujkálás után, 1952 nyarán „bukott le”. Élettársával együtt Algy? térségében illegális határátlépést kísérelt meg, Jugoszlávia felé el akarta hagyni az országot. Az ÁVH ügynökévé vált nyilasról az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának munkatársa, Soós Mihály írt részletes tanulmányt a Betekint? cím? internetes folyóirat 2014/3-as számában.

Megadja, mint „védelem- és megtorlásvezet?”, a hírhedt Kun páter „közvetlen f?nöke” volt a Városmajor u. 37. sz. nyilas házban. 1944 december végét?l Pesten „vendégszerepelt”, el?bb az Andrássy út 60-ban, a „H?ség házában”, ahol átmenetileg parancsnokhelyettes volt, majd a Városház u. 14-ben. Ezután a tömeggyilkos ismét visszatért Budára, Kun Páterrel együtt, akit vérengz? ámokfutása miatt a nyilas hadbíróság (!) is halálra ítélt, és akinek végül Szálasi távirati úton kegyelmezett meg 1945. január közepén. A körülzárt Budapesten Megadja Ferenc nem gyilkolt meg a saját kezével annyi zsidót, mint Kun páter, vagy Bokor Dénes, a Városmajor utcai nyilas ház parancsnoka, de azért véres volt a keze, nem véletlenül emlegették a népbíróság elé idézett tanúk „hidegfej? gyilkosként”. Kézre került „kollégáit”, köztük a testvérét, Megadja Lászlót is, 1945 és 1948 között a Népbíróság halálra ítélte, és az ítéletet végre is hajtották rajtuk.

Az ÁVH pontosan tudta, hogy az 1952. július 16-án tiltott határátlépés miatt letartóztatott, és el?z?leg a Szeged környéki tanyavilágban hét évig bujkáló, béresként dolgozó Megadja Ferenc kicsoda. Mégis, 1952. augusztus végén az ÁVH Csongrád Megyei Osztályán az ?t kihallgató államvédelmi tisztek, Vértes János ?rnagy,

osztályvezet? és Rossz Gyula f?hadnagy, feletteseik tudtával arra a következtetésre jutottak, hogy a felel?sségre vonása „már nem id?szer?”. Ezért felkínálták neki, hogy átdobják Jugoszláviába, azzal a feladattal, hogy épüljön be az UDB szervezetébe, és rendszeresen jelentsen. Feltételezték, hogy Megadját „kézben tudják tartani”, ugyanis az élettársától, Mórahalmi Jánosnétól, akivel a határátlépést megkísérelte, kislánya született, akihez úgy t?nt, ragaszkodik. Úgy vélték, köt?dik a n?höz és a gyerekhez, továbbá Magyarországon maradtak más rokonai is, akikkel zsarolhatják ?t. Miután világossá tették számára, hogy választhat aközött, hogy gyilkosságaiért felel?sségre vonják és felakasztják, valamint aközött, hogy az ÁVH ügynökeként átdobják Jugoszláviába, Megadja érthet? módon az utóbbi mellett döntött, és aláírta a beszervezési nyilatkozatot. Ezután gyorsan megtanították „fiktív” életrajzára, amit leírattak vele, és azt is megszervezték, hogy ha az UDB megpróbálja ellen?rizni az adatait, hitelesnek találja ?ket. Megállapodtak a titkos kapcsolattartás módszereiben is, majd „Szlavkót” beszervezése után tíz nappal, 1952. október 30-án az ószentiváni határ?rs területén átdobták Jugoszláviába.

E dilettáns el?készületek után az ÁVH várta „Szlavko” jelentéseit. Pedig Megadja, mint ügynök valószín?leg már közvetlenül a határ átlépése után lebukott, „fed?sztoriját” nem vették be az UDB tapasztalt nyomozói. Az is elképzelhet?, hogy a volt nyilas magától állt át a jugoszláv titkosszolgálathoz, de err?l az ÁVH hosszabb ideig nem szerzett tudomást. De Farkas Vladimir még 1953 nyarán is úgy vélekedett, amikor állást foglalt az ügyben, hogy mivel Megadja „er?sen köt?dik Magyarországhoz”, beváltja a hozzá f?zött reményeket, és az UDB titkos terveir?l tudósítja majd az ÁVH-t.

Az els? hír Megadjáról csak 1954 nyarán érkezett, olyan, a magyar határt illegálisan átlép? személyekt?l, akiket a Belügyminisztérium Csongrád Megyei F?osztályán hallgattak ki. Eszerint „Szlavko” 1953 júniusában a Pétervárad melletti Kamenicán dolgozott a helyi sz?l?kben, az UDB felügyelete alatt. Majd Gerovóba szállították, mint kémgyanús személyt, és fél évig magánzárkában tartották. Egy újabb hazaszökött már arról számolt be, hogy a nyilas 1954 októberében átment Jugoszláviából Olaszországba, és a trieszti menekülttáborban tartózkodott. Jellemz? módon az ÁVH még 1955 nyarán is azzal számolt, hogy Szlavko használható jelentéseket küld majd haza, ezúttal a nyugat-európai nyilas emigrációról. Ezért Móralminéval, aki ekkor még a börtönbüntetését töltötte, meleg hangú levelet írattak neki.

Nem tudni pontosan, hogy Megadja Ferenc hogyan került végül Ausztráliába. Feltehet?leg az 1956-os magyar forradalmat követ? menekülthullámmal jutott el az ötödik kontinensre. Annyi biztos, hogy a hatvanas évek végén Sidneyben élt, és vezet? szerepet játszott az ottani nyilas emigrációban. Története egyrészt azt bizonyítja, hogy az ÁVH határon túli hírszerzéssel foglalkozó, VIII. f?osztálya, a szovjet tanácsadók ellenére (vagy éppen azért) teljesen alkalmatlan volt feladata ellátására, hibát hibára halmozott. Ugyanakkor az elengedett nyilas tömeggyilkos története cáfolja azt a hiedelmet, hogy a hírhedt testületen belül tevékenyked?, zsidó származású vezet?ket valamiféle „zsidó bosszú” vágya f?tötte volna.

Pelle János - PhD, egyetemi oktató

www.hirado.hu - Látószög

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló